

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
ПЕДАГОГИКА КАФЕДРАСИ**

**“ТАЛАБАЛАР МАЪНАВИЯТИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ИННОВАЦИОН
МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎЛЛАРИ:
МУАММО ВА ЕЧИМЛАР”**

**ХАЛҚАРО ТАШКИЛОТЛАР ИШТИРОКИДА
РЕСПУБЛИКА МИҚЁСИДАГИ ИЛМИЙ-АМАЛИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

Бухоро – 2020

анъаналарини янада бойитишлари ва соғлом турмуш тарзи қоидаларига айлантириш лозим.

Тўртинчидан, яқин тарихий ўтмишимизда ҳукмрон бўлган тоталитар-синфий мафкура умуминсоний ва у билан боғлиқ бўлган миллий, маънавий-ахлоқий кадриятларга ижтимоий тотувлик, динлараро бағрикенглик, толерантлик каби ғояларга қарши қаратилган эди. Фуқаролик жамиятини барпо этиш шароитида ўтмишдан қолган бундай иллатлар ва уларнинг оқибатларини тезроқ бартараф этиш вазифаси ҳам алоҳида аҳамият касб этмоқда.

Бешинчидан, ёшларнинг ижтимоий-ахлоқий юксалишини толерантлик нуқтаи назаридан тадқиқ этиш ундан фуқаролар ўртасида кечиримлилик, консенсусни ўрнатишнинг муҳим омили сифатида фойдаланишга қаратилган. Зеро бу ҳолатда, толерантлик бошқа плюралистик фикрлар, эътиқодлар, маданиятлар, хулқ-атвор, ахлоқий кадриятларни менсимаслик, уларга нисбатан тоқатсизликни бартараф этиш механизми сифатида ишлатиладиган ижтимоий-ахлоқий меъёр ва тамойиллар тизими билан бевосита боғлиқ бўлиб, халқимизнинг соғлом турмуш тарзи, миллий, минтақавий ва умуминсоний маънавий эҳтиёж ва интилишларга тўла жавоб беради.

Ҳар қандай мамлакатда ислохотларнинг ютуқлари таълим соҳасидаги сиёсат, унинг изчиллиги ва самарадорлигига боғлиқ. Ёшлар таълими келажакни белгилайди. Фуқаролик жамияти шаклланишининг асосий шарти бўлган янги кадриятлар, жумладан, ёшларда ижтимоий-ахлоқий йўналишнинг шаклланиши кўп жиҳатдан таълим тизимининг тўғри ташкил этилишига боғлиқ.

Шундай экан, таълим тизимида ёшларни эзгулик, адолат, ҳалоллик каби маънавий-ахлоқий кадриятлар руҳида тарбиялаш, ёшларда мустақил ривожланиш, ўзини ўзи тарбиялаш ва ижтимоий фаолликка эҳтиёжни шакллантириш, уларда турли кутбли, кўп маданиятли ва кўп профессионал ахборотни ва янги билимлар соҳаларини қандай бўлса, шундайлигича қабул қилиш ҳамда баҳолаш кўникмаларини шакллантиришга алоҳида эътибор бериш зарур ва муҳимдир.

БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШДА АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИНИНГ ЎРНИ

Мустафоев Ҳ.

к.ф.н., БухДУ "Ўқитишнинг техник воситалари"

бўлими бошлиғи

Мамлакатимизда баркамол авлодни ривожлантиришга мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Ёшларнинг пухта билим олишлари, ўз қобилият ва иқтидорларини намоён этишлари, умуман ҳаётда ўзларининг муносиб

Ўринларини топишга кенг имкониятлар яратилган. Шу сабабли бугунги кунда мамлакатимиз ёшлари турли соҳаларда нафақат Ўзбекистонда, балки бутун дунёда улкан ютуқларни қўлга киритмоқда. Бундай натижалар ҳар биримизда фахр туйғусини уйғотади, албатта.

Аммо ахборот асри дея ном олган бугунги глобаллашув шароитида ёшларни турли хил ахборотларнинг салбий таъсирларидан асраш, уларда мафкуравий иммунитетни шакллантириш ҳар қачонгидан ҳам муҳимдир.

Ўзбекистон ҳам глобал ахборот жамиятига тобора катта қадамлар билан кириб бормоқда. Аммо бутун дунёда шиддат билан кечаётган глобаллашув жараёнида ахборот хуружлари кенг тус олишига сабаб бўлаётган омилларнинг бири ҳам замонавий ахборот технологияларидир.

Демак, ҳозирги давр олдимизга ахборот соҳасида шахс, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш, аҳолининг холис ва ҳаққоний ахборотга бўлган эҳтиёжини қондириш ва ахборот билан ишлаш маданиятини юксалтириш, ўсиб келаётган ёш авлодни ахборот хуружларидан асраш каби бир қатор муҳим вазифаларни қўяди.

Ҳозирга кунда телекоммуникация тармоқлари орқали узатилаётган ахборот ҳар 2 йилда икки баробар ортиб бораётганлиги инсониятнинг улкан ахборот массиви остида қолаётганлигидан дарак беради. Шунга қарамасдан ахборотга бўлган талаб ҳар қачонгидан кўра ҳам юқоридир. Холис ва ҳаққоний ахборотларни тарқатиш, омманинг бу маҳсулотга бўлган эҳтиёжини қондириш бугунги куннинг долзарб масалаларидан бирига айланмоқда. Замонавий ахборот технологиялари инсониятга кенг имкониятларни тухфа этаётганлиги билан бир қаторда турли хил бузгунчиликларни, ғаразли мақсадларни амалга оширишни ҳам қўллаб-қувватлайди. Ахборотни ғаразли кимсалар қўлида ахборот хуружини келтириб чиқарувчи асосий восита сифатида ҳам қараш мумкин. Бунинг асосий сабаби, ахборотни тарқатишнинг осонлиги ва тезкорлигидир. Бир зумда кенг масштабларни қамраб олган ҳолда ўз таъсирини ўтказиши ҳам унинг асосий хусусиятларидан бири ҳисобланади.

Ахборот хуружи ғаразли мақсадда ахборот билан таҳдид этиш бўлиб, у турлийўллар билан амалга оширилади. Буларга ёлғон ахборот тарқатиш, етти ёт бегона маънавий қадриятларни сингдириш, халқнинг тарихий хотирасини бузиш ва ўзгартириш, кибертерроризм ва ҳақозоларни келтириш мумкин.

Ахборот хуружининг объекти омманинг, айниқса ёшларнинг онги бўлиши мумкин. Ахборот хуружи воситаси вазифасини оммавий ахборот воситалари, интернет тармоғи, мобил телефонлари, почта, ҳатто миш-миш тарзида тарқатилган гап-сўзлар ҳам бажариши мумкин.

Ахборот технологияларининг кун сайин ривожланиб бораётганлигини ҳисобга олсак, нафақат ёшлар, балки катта ёшдаги фойдаланувчиларда ҳам ахборот билан ишлаш ва ахборот технологияларидан фойдаланиш маданиятини ошириш муҳим масалалардан эканлигини англаш мумкин.

Ахборот хуружларидан ҳимояланишда ахборот хавфсизлигининг ўрни катта. Ўзбекистон Республикасининг “Ахборот эркинлиги принциплари ва кафолатлари тўғрисида”ги Қонунига [2, 3-модда] мувофиқ “субъектларнинг ахборотни яратиш, қайта ишлаш ва ундан фойдаланиш билан боғлиқ фаолият соҳаси - ахборот соҳасидир”, ҳамда “ахборот соҳасида шахс, жамият ва давлат манфаатларининг ҳимояланганлик ҳолати - ахборот хавфсизлигидир”.

Ахборот хавфсизлигини икки асосий қисмга ажратиш мумкин:

замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ёрдамида ахборот ресурсларининг ўзининг хавфсизлигини таъминлаш;

ахборотлардан фойдаланувчиларни уларнинг онги ва дунёқарашига, миллий қадриятларимизга, давлатимиз Конституцияси ҳамда амалдаги қонунларимизга зид равишда бузғунчилик ғояларини тарқатишни ўз ичига олган ахборотлардан ҳимоя қилиш.

Бундай пайтда ёшлар билим ва ахборотни яхши фарқлашлари зарур бўлади. Бугунги қимматли ахборот эртага эскириши мумкин. Аммо билим инсонни бир умр эзгуликка етаклаб, уни бахтли этиши лозим.

Демак, ёшларни турли ахборот хуружларидан асрашда маънавий, мафкуравий иммунитетини юксалтириш билан бир қаторда уларни бузғунчилик ғояларини тарқатишни ўз ичига олган ахборотлардан ҳимоя қилиш, яъни ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий, ташкилий ва техник таъминотларига катта эътибор беришликни вазиятнинг ўзи тақозо этмоқда.

ГЕОГРАФИЯ ДАРСЛАРИДА ЎҚУВЧИЛАРНИ МУСТАҚИЛ ИШЛАРИ ВА УЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

З.М.Холова.

Ғиждуван туманидаги 26-мактаб география фани ўқитувчиси

Э.В.Бозорова.

Ғиждуван туманидаги 46-мактаб география фани ўқитувчиси

Г.Ҳ.Гулмуҳамматова. БухДУ география 1 босқич магистранти

Бугунги кунда мамлакатимиз таълим тизимида дарслар сифатини яхшилаш бўйича кўплаб қарорлар қабул қилинмоқда. Уларда белгиланган вазифаларни ижобий амалга оширишда ўқитувчининг педагогик маҳорати катта аҳамиятга эга. Айниқса, география дарсларининг ҳам юқори сифатли ўтказилишида ўқитувчи ўз маҳоратида қуйидаги талабларга эътибор қаратиши лозим:

- биринчидан, ўқитувчи дидактик жараённи тўғри ташкил қилиши, вақт таксимотига амал қилиши;

- иккинчидан, мавзуга доир методларни тўғри танлаши;

- учинчидан, дарс давомида мустақил ўқув иши малакасини эгаллашга доир кўрсатма ва режаларни ишлаб чиққан бўлиши ва х.к.

N.A.Hamroyeva «O‘ZBEGIM» SHE‘RINING YUKSAK BADIY XUSUSIYATLARINI O‘RGATISH ORQALI YOSHLAR MA‘NAVIYATINI YUKSALTIRISH	315
G.B.Ergasheva XALQ MILLIY O‘YINLARI INSON KAMOLOTI VA YOSHLAR TARBIYASIDA MUHIM OMIL SIAFTIDA.....	317
S.D.Niyazova JISMONIY BARKAMOLLIKKA ERISHISH - SOG‘LOM KELAJAKNI YARATISH GAROVI	320
Sh.Sh.Nizomova XOTIN-QIZLAR JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY HARAKATLI O‘YINLARNING O‘RNI ..	322
G.Sh.Rahmonova QUDRATLI YURT XOTIN-QIZLARINING SPORTDAGI O‘RNI	325
M.B.Sharipova O‘ZBEK AYOLI OBRAZINING BADIY IFODASI	327
N.I. Toshpulatova SOG‘LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.	329
Sh.Sh. Sharopov, Yu.Z.Saidova TA‘LIM JARAYONIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH	331
M. Ibrohimova, F.M.Qosimov BOSHLANG‘ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARINI O‘TISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA TA‘LIM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI	334
M.S.Abduvaitova TALABALAR ORASIDA KITOBXONLIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH.....	336
R.R.Roziqova. MIRZO BOBUR HAMDA BOBURIYLAR DAVRIDA MAKTAB VA MAORIF MASALALARI.	338
Ортиқов Чўлли “ДИЛ БА ЁРУ ДАСТ” БА КОР ЭЪТИҚОД ВА КАМОЛОТГА ЭРИШУВ ШИОРИ.....	342
D. O‘.Murodova BUGUNGI KUNDA SOG‘LOM BOLA TARBIYALASHDA XALQ MUSIQASINING O‘RNI VA ROLI.....	345
Қурбонова Г.Н. БАРКАМОЛ АВЛОД ТАРБИЯСИДА МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ.....	346
Турсунова О.Ф.БАРКАМОЛ АВЛОД ТАРБИЯСИДА АЖДОДЛАР МЕРОСИНИНГ АҲАМИЯТИ.....	348
Юлдашева М.БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШ ДАВР ТАЛАБИ	352
Мустафоев Ҳ. БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШДА АХБОРОТ ХАВФСИЗЛИГИНИНГ ЎРНИ.....	353
З.М.Холова, Э.В.Бозорова, Г.Ҳ.Гулмуҳамматова. ГЕОГРАФИЯ ДАРСЛАРИДА ЎҚУВЧИЛАРНИ МУСТАҚИЛ ИШЛАРИ ВА УЛАРНИ ТАШКИЛ ЭТИШ.....	355
Қобилжонов Қ., З.Ж.Фозилова БАРКАМОЛ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШДА ХАЛҚ АНЪАНАЛАРИ	357
N.T.Tosheva, Sh.A.Bobomurodova SHAXSNI SHAKLLANTIRISHDA SPORTNING ANAMIYATI.....	360
Н.Қодирова ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎРГАНИДА АХБОРОТ КОММУНИКАЦИОН ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ ЎРНИ	363